

Draaiboek controle, monitoring en besluitvorming maatregelen Covid-19

In dit draaiboek wordt stap voor stap aangegeven hoe de monitoring en controle van de actuele situatie rond Covid-19 verloopt. In de bijlage zijn vijf mogelijke situaties die aanleiding kunnen geven om maatregelen te treffen beknopt uitgewerkt ter illustratie.

Signalering op kortst mogelijke termijn

1. Dashboard VWS geeft een epidemiologisch beeld van COVID-19 (dagelijkse update). Dashboard PSC-19 geeft een beeld van de sociaal economische en maatschappelijke effecten van maatregelen (wekelijkse update). Een combinatie van beide geeft een actueel beeld waarmee maatregelen overwogen en getroffen kunnen worden.
 - Voor het dashboard VWS gelden deels specifieke signaalwaarden (denk aan IC-opnames, reproductiegetal, etc.).¹ RIVM analyseert dagelijks de data en geeft ten minste 2x per week duiding aan de data vanuit het Responsteam (vaker indien nodig). Indien het Responsteam bij overschrijding van een bepaalde signaalwaarde oordeelt dat het signaal zorgelijk is en overwogen moet worden om maatregelen te nemen, wordt zowel VWS als 5.1.2e geïnformeerd. Hij kan besluiten om het OMT bijeen te roepen voor advies. Ook mogelijk dat RIVM, LNAZ (PM signaleringsproces hiervan bespreken) of GGD al pré-dashboard meldt.
 - Het moment tussen besmetting en zichtbaarheid op het dashboard is vertraagd. Het duurt op dit moment tussen de één en twee weken voordat nieuwe ontwikkelingen te zien zijn. Er worden actief ondernomen om deze termijn omlaag te krijgen. Signalering via het rioolwater (ruim 300 RWZI's in Nederland). Zicht op het werkelijke aantal besmettingen is tevens afhankelijk van de snelheid waarmee mensen met klachten zich melden bij de GGD en laten testen.
2. Er kunnen signalen binnenkomen bij VWS, PSC-19, LOT-C via gemeenten, veiligheidsregio's of media die ertoe kunnen leiden dat maatregelen overwogen moeten worden. PSC-19 heeft daarvoor een centrale postbus (5.1.2e @minjenv.nl). Als deze signalen binnenkomen wordt er vanuit VWS of PSC-19 direct contact gezocht met de betreffende gemeente, veiligheidsregio, GGD, etc. Hier zal hoogstens één of enkele uren tussen zitten. De verantwoordelijke departementen worden direct en actief geïnformeerd door PSC-19 als signalen binnenkomen via de contactpersonen bij de DBO's en DCC's die bij PSC-19 bekend zijn.

Dagelijks directeurenoverleg 'Covid-19 Alert Overleg'

AZ, PSC-19, VWS en NCTV hebben dagelijks om 17:00 uur op directeureniveau overleg over het meeste actuele beeld. Hierin komt iedere dag de vraag

¹ <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/> hier zijn verschillende signaalwaarden expliciet weergegeven.

aan de orde: zijn er andere of nieuwe maatregelen nodig of is er ergens actie vereist?

- Het 'Covid-19 Alert Overleg' is doorontwikkeld op basis van ervaringen in de crisisorganisatie tot heden en beziet dagelijks, ook in het weekend, of het nodig is om maatregelen voor te stellen en in voorbereiding te nemen.
- Voorafgaand aan het 'Covid-19 Alert Overleg' is er op werkvloerniveau onderling contact tussen AZ, PSC-19, VWS (directie Publieke Gezondheid), NCTV. Indien nodig sluit ook het NCC aan.

Indien nieuwe maatregelen nodig, drie mogelijke routes

Indien het 'Covid-19 Alert Overleg' constateert dat maatregelen overwogen moeten worden, dan liggen drie mogelijke scenario's voor, waarbij scenario's 1 en 2 in beginsel de meest voor de hand liggende zijn. Er geldt een grote terughoudendheid voor het inzetten van scenario 3.

1. Lokale of regionale maatregelen zijn afdoende → er wordt door 5.1.2e contact gelegd met de desbetreffende veiligheidsregio(s) of gemeente(n), en/of VWS met de betrokken (GGD)'en om te informeren naar reeds getroffen maatregelen.
 - De burgemeester/veiligheidsregio kan zelf maatregelen treffen als het verplicht in quarantaine plaatsen van personen, gebieden en/of winkels sluiten, evenementen verbieden, etc.).
 - Indien burgemeester/veiligheidsregio/GGD voldoende maatregelen treft, en nationaal 5.1.2e de inschatting is dat hiermee het (gezondheids)risico voldoende is ingedamd, blijven de maatregelen lokaal.
 - 5.1.2e checkt bij het RIVM of de genomen lokale maatregelen ook naar hun inschatting voldoende zijn.
 - NB. welke maatregelen op lokaal niveau, door burgemeesters getroffen kunnen worden is deels afhankelijk van de nog te verschijnen Tijdelijke wet maatregelen Covid-19.
2. Bovenlokale, nationale maatregelen zijn nodig → besluitvorming wordt voorbereid via de bestaande structuur van DOC-19, ACC-19, MCC-19, MR.
 - Het gaat hier om landelijke maatregelen die niet dusdanig snel kunnen of moeten worden getroffen dat meteen een MCCb bij elkaar moet worden geroepen. De maximale doorlooptijd van de ACC-19 naar de MR is 9 dagen; indien nodig kan worden versneld, bijvoorbeeld bij een enkelvoudig besluit met landelijke uitstraling.
 - Indien maatregelen worden overwogen, verloopt het proces als volgt: het 'Covid-19 Alert Overleg' constateert dat er een probleem is. De 5.1.2e organiseert in samenwerking met AZ een DOC-19, ACC-19, MCC-19 en MR. VWS maakt indien nodig een OMT/RIVM-uitvraag in afstemming met AZ, en organiseert een BAO. Team advies binnen PSC-19 maakt in afstemming met alle betrokken departementen een integrale

afweging (incl. sociaal-economische en maatschappelijke effecten) van de voorgestelde maatregelen voor in DOC-19/ACC-19. Team advies binnen PSC-19 doet daarvoor een uitvraag bij de verantwoordelijke ministeries – hiervoor worden contacten bij de DBO's en DCC's benut. De ministeries betrekken bij de voorbereiding hun eigen uitvoeringsorganisaties, sectoren, etc. DG PSC-19 brengt op basis van het OMT/BAO-advies, en in afstemming met ten minste VWS, een voorgesteld besluit in voor de ACC-19. Na afloop van de ACC-19 past PSC-19, in afstemming met ten minste VWS, het voorgenomen besluit aan voor de MCC-19 en daarna voor de MR. Afstemming met decentrale overheden vindt plaats in DOC-19 en ACC-19 en indien nodig MCC-19 (zie proces betrokkenheid decentrale overheden). Daarna vindt uitvoering van besluitvorming plaats conform bestaande verantwoordelijkheidsverdeling. Communicatie via de nieuwe directie communicatie.

- De ministeriële verantwoordelijkheid voor het treffen van maatregelen vanuit het Rijk ligt, indien deze nodig worden bevonden, bij het vakdepartement. Bijvoorbeeld: maatregelen gericht op het beheersen van een nieuwe uitbraak in de vleesverwerkende industrie worden veelal getroffen door LNV.
- 3. Crisisbesluitvorming is nodig vanwege benodigde snelheid of inzet bijzondere bevoegdheden → de Rijkscrisisstructuur geldt en besluitvorming verloopt via IAO, ICCb en MCCb.\
- Het proces verloopt als volgt: in het 'Covid-19 Alert Overleg' wordt geconstateerd dat direct handelen noodzakelijk is en verstrekkende maatregelen worden overwogen. Er kan niet worden gewacht op de MR. De NCTV geeft aan dat crisisstructuur bij elkaar kan worden geroepen. AZ/J&V en NCTV zorgen dat de voorzitter van de MCCb de MCCb bijeenroept. Dit kan binnen één dag. VWS bereidt een OMT-uitvraag voor. De DG PSC-19 bereidt – in overleg met de NCTV – besluitvorming voor het IAO, ICCb en MCCb voor, in afstemming met alle betrokken partijen. De NCTV organiseert IAO/ICCb/MCCb. De NCTV zit IAO/ICCb voor. Decentrale overheden kunnen worden uitgenodigd door de NCTV. Na besluitvorming door MCCb vindt uitvoering plaats conform de geldende verantwoordelijkheidsverdeling. Communicatie verloopt via directie communicatie Covid-19.

Maatregelen in relatie tot wetgeving

Maatregelen i.r.t. de bestrijding van Covid-19 zullen waarschijnlijk afkomstig zijn met een van de volgende vier wetten

- Wet publieke gezondheid
- Wet veiligheidsregio's
- Wet openbare manifestaties
- Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (het duurt nog even voordat deze wet er ligt)

Uitwerking situaties (in de zomer wordt geoefend met verschillende casussen)

Situatie 1: sterke toename van het aantal besmettingen in de provincie Zuid-Holland, verspreiding via een dierentuin (lokale haard, grote bovenregionale uitwaaiering)

- Toename besmettingen wordt zichtbaar via dashboards VWS en RIVM. Analyse RIVM: brandhaard is een dierentuin in Zuid-Holland.
- 'Covid-19 Alert Overleg' signaleert dit in het dagelijks overleg.
- 'Covid-19 Alert Overleg' besluit dat maatregelen nodig zijn en kiest uit mogelijke vervolgstappen:
 - 1) Lokale aanpak door burgemeester en/of veiligheidsregio volstaat;
 - 2) Nationale maatregelen via ACC-19, MCC-19, MR; of
 - 3) Crisisbesluitvorming → IAO, ICCb, MCCb.

Keuze voor scenario 2: nationale maatregelen nodig, besluitvorming via ACC-19, MCC-19 en MR.

- 5.1.2e roept versneld DOC-19 en ACC-19 bijeen, zorgt voor inhoudelijke voorbereiding via PSC-19, VWS en andere betrokken ministeries/organisaties. OMT-advies wordt aangevraagd. Veiligheidsregio's en gemeenten betrokken via DOC-19 en ACC-19.
- Besluitvorming via MCC-19 en MR, mede op basis van input lokale overheden en OMT-advies.
- Implementatie van maatregelen door verantwoordelijke ministeries/organisaties.
- Monitoring effect maatregelen via dashboards en contact met RIVM.

Situatie 2: massale demonstraties in heel Nederland tegen Covid-19 maatregelen

- Signalen komen binnen bij PSC-19 en VWS via burgemeesters en/of VR, en zijn zichtbaar in dashboard van PSC-19.
- 'Covid-19 Alert Overleg' signaleert dit in het dagelijks overleg.

- 'Covid-19 Alert Overleg' besluit dat maatregelen nodig zijn en kiest uit de drie scenario's:
 - 1) Lokale aanpak door burgemeester en/of veiligheidsregio volstaat;
 - 2) Nationale maatregelen via ACC-19, MCC-19, MR; of
 - 3) Crisisbesluitvorming → IAO, ICCb, MCCb.

Keuze voor scenario 3: op advies NCTV besluit voorzitter MCCb om crisisbesluitvorming te activeren.

1. De voorzitter MCCb roept op advies van de NCTV (in overleg met 5.1.2e en 5.1.2e de ICCb/MCCb bijeen. Voorbereiding ICCb via NCTV, PSC-19, VWS en betrokken ministeries/organisaties. Veiligheidsregio's bijeen in Veiligheidsberaad. OMT-advies aangevraagd.
2. Besluitvorming in MCCb, mede op basis van input veiligheidsraad en OMT-advies.
3. Implementatie van maatregelen door betrokken ministeries/organisaties.
4. Monitoring effect maatregelen via dashboards.

Situatie 3: mutatie van het virus/nieuwe informatie over verspreiding virus

- Uit onderzoek RIVM komt naar voren dat verspreiding van het coronavirus vooral via aerosolen gaat.
- RIVM schakelt met VWS en VWS brengt dit signaal in bij het dagelijkse 'Covid-19 Alert Overleg'.
- 'Covid-19 Alert Overleg' besluit dat maatregelen nodig zijn en kiest uit de drie scenario's:
 - 1) Lokale aanpak door burgemeester en/of veiligheidsregio volstaat;
 - 2) Nationale maatregelen via ACC-19, MCC-19, MR; of
 - 3) Crisisbesluitvorming → IAO, ICCb, MCCb.

Keuze voor scenario 2: nationale maatregelen nodig, besluitvorming via ACC-19, MCC-19 en MR.

- 5.1.2e roept versneld DOC-19 en ACC-19 bijeen, zorgt voor inhoudelijke voorbereiding via PSC-19, VWS en andere betrokken ministeries/organisaties. OMT-advies wordt aangevraagd. Veiligheidsregio's en gemeenten betrokken via DOC-19 en ACC-19.
- Besluitvorming via MCC-19 en MR, mede op basis van input lokale overheden en OMT-advies.
- Implementatie van maatregelen door verantwoordelijke ministeries/organisaties.
- Monitoring effect maatregelen via dashboards en contact met RIVM.

Situatie 4: lokale demonstratie met besmettingen (lokale haard, beperkte uitwaaiering)

- RIVM en GGD constateren een beperkte, regionale stijging van het aantal besmettingen 14 dagen na een demonstratie tegen Corona-maatregelen.

- GGD en RIVM weten snel de oorspronkelijke bron van de besmetting te achterhalen. Er volgt een regionale oproep aan iedereen die aanwezig was op de demonstratie om te testen bij de GGD.
- 'Covid-19 Alert Overleg' monitort de situatie vanaf het begin, krijgt het signaal tijdig door vanuit VWS (RIVM/GGD).

Keuze voor scenario 1: lokale aanpak door burgemeester en/of veiligheidsregio

- GGD en RIVM zaten vanaf het begin bovenop een mogelijke verspreiding van het virus.
- Oproep om te testen slaat aan en in de dashboards is geen verdere spreiding van het virus waar te nemen.
- Situatie is onder controle. Hierover blijft overleg tussen VWS en RIVM.

Situatie 5: geleidelijke stijging van het aantal besmettingen over het hele land

- Geleidelijke toename besmettingen wordt zichtbaar via dashboards VWS en RIVM.
- 'Covid-19 Alert Overleg' signaleert dit in het dagelijks overleg.
- 'Covid-19 Alert Overleg' besluit dat maatregelen nodig zijn en kiest uit de drie scenario's:
 - 1) Lokale aanpak door burgemeester en/of veiligheidsregio volstaat;
 - 2) Nationale maatregelen via ACC-19, MCC-19, MR; of
 - 3) Crisisbesluitvorming → IAO, ICCb, MCCb.

Keuze voor scenario 2: nationale maatregelen nodig, besluitvorming via ACC-19, MCC-19 en MR.

- 5.1.2e roept versneld DOC-19 en ACC-19 bijeen, zorgt voor inhoudelijke voorbereiding via PSC-19, VWS en andere betrokken ministeries/organisaties. OMT-advies wordt aangevraagd. Veiligheidsregio's en gemeenten betrokken via DOC-19 en ACC-19.
- Besluitvorming via MCC-19 en MR, mede op basis van input lokale overheden en OMT-advies.
- Implementatie van maatregelen door verantwoordelijke ministeries/organisaties.
- Monitoring effect maatregelen via dashboards en contact met RIVM.